

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าสิทธิของประชาชนในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย สื่อมวลชนในฐานะเป็นผู้แสวงหาข่าวสารและแนะนำข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ต่อประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อันเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองได้มากขึ้น ในปัจจุบันการเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “หนังสือพิมพ์” ย่อมมีอิทธิพลและมีส่วนชักนำในการตัดสินใจของประชาชนในการที่จะช่วยให้ประชาชนได้มีความสามารถที่จะเลือกโชครชะตาของตนเองได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ประชาชนจึงต้องได้รับทราบข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน ดังนั้น สิทธิของประชาชนที่จะได้รับการบอกกล่าวถึงข้อเท็จจริงทั้งหลายย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ใด และในลักษณะอย่างไร

ดังนั้น สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสวงหาข่าวสารจึงมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับเสรีภาพของประชาชนในการรับข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ กล่าวคือ ประชาชนในประเทศใดได้รับหลักประกันสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพในการได้รับข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นมากเท่าใด สื่อมวลชนก็ย่อมมีสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารอย่างกว้างขวางมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เสนอข้อมูลและความคิดเห็นให้แก่ประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์นั้น คือ เสียงของประชาชน สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ก็คือ สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของประชาชน ในรูปแบบของการรับรู้ข่าวสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ได้มากเท่าใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งนอกจากความรู้ความสามารถของหนังสือพิมพ์เองแล้ว ก็ยังต้องอาศัยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามหลักสากลของระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของหนังสือพิมพ์มักจะถูกกลืนหรืออยู่เสมอ ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลจะมองเห็นความสำคัญของหนังสือพิมพ์ในการใช้เป็นอาวุธในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ของตน แต่ในขณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์ก็มักจะถูกรัฐบาลมองไปว่าเป็นตัวการที่ก่อ

ให้เกิดความปั่นป่วนในสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลได้ จึงมักจะมีแนวความคิดที่จะควบคุมการเสนอข่าวสารและสาระต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ให้อยู่ในกรอบตามที่รัฐบาลกำหนด หรือใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ของตนเอง พร้อมทั้งโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยมีกลวิธีต่าง ๆ กันไป

ซึ่งการควบคุมสิทธิ หน้าทีและเสรีภาพในการแสวงหา การแสดงความคิดเห็น และการเผยแพร่ย่อมหมายถึงการที่ประชาชนถูกรอนสิทธิ หน้าทีและเสรีภาพดังกล่าวไปด้วย ดังที่กุหลาบ สายประดิษฐ์ กล่าวไว้ว่า เสรีภาพของหนังสือพิมพ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเสรีภาพของประชาชน เมื่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ถูกล่ามด้วยไซตรอนโดยใช้อำนาจกฎหมายที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ประชาชนก็ขาดอาวุธอันจำเป็นเพื่อป้องกันเสรีภาพของเขา เสรีภาพของประชาชนในประการต่าง ๆ ก็ถูกล่ามด้วยไซตรอนไปด้วย. (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2500)

นอกจากนี้ บทนำของหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับปฐมฤกษ์ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2479 ที่ถูกนำมาตีพิมพ์อีกครั้งในบทนำของฉบับครบรอบปี พ.ศ. 2492 ได้กล่าวไว้ว่า

“หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่ได้ดีเพียงไรย่อมสุดแต่หนังสือพิมพ์จะได้รับความอำนวยความสะดวกเพียงไรด้วย หากปราศจากเสรีภาพเสียแล้ว หนังสือพิมพ์ย่อมหาคุณค่ามิได้ จริงอยู่เสรีภาพที่กล่าวนั้นย่อมมีขึ้นสังเวการกระทำของนักหนังสือพิมพ์ส่วนหนึ่ง แต่ใช้ว่าจะไม่ต้องการความมีใจกว้างและความเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ความคิดเห็นนั้นจะก่อความระทมขมขึ้นให้มากสักเพียงไรของฝ่ายที่กุมอำนาจในการปกครอง (สยามนิกร, 1 พฤษภาคม 2492)

ทั้งนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์” ที่ผ่านมานั้น โดยจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ผ่านบริบททางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีทั้งเอกสารปฐมภูมิ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ในยุคสมัยต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว และจากเอกสารชั้นทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ หรือมีความใกล้ชิดกับผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยออกได้ในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาคำถามวิจัย ดังรายละเอียดที่จะกล่าวในหัวข้อสรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การรวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหาในการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์จากเอกสารและวิธีต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามปัญหาคำวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์
2. ลักษณะการควบคุมหนังสือพิมพ์
3. บริบทแวดล้อมที่เป็นปัจจัยนำไปสู่การควบคุมหนังสือพิมพ์และการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์
4. บุคคลหรือสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์
5. ผลกระทบต่อวงการหนังสือพิมพ์

รายละเอียดดังนี้

1. การใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์

จากการศึกษาถึงการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในยุคสมัยของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2481-2487), จอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2491-2500) และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2502-2506) นั้น ผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าประเทศจะเผชิญอยู่กับสภาพการณ์เช่นไร ผู้นำในแต่ละยุคสมัยก็ยังคงได้ตระหนักถึงความสำคัญและอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการที่เป็นสื่อกลางที่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน แต่ทั้งนี้หนังสือพิมพ์จะต้องให้การเผยแพร่สนับสนุนนโยบายและอุดมการณ์ของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ประเทศกำลังเผชิญกับภาวะสงคราม ความสามัคคีปรองดอง ความเชื่อและความไว้วางใจผู้นำประเทศแต่เพียงผู้เดียวเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำพาประเทศให้รอดพ้นภัย

ดังจะเห็นได้จากในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในช่วงที่ 1 ซึ่งประเทศต้องถูกกลืนเข้าไปในวังวนแห่งสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากศัตรูจากภายนอกประเทศแล้ว รัฐบาลยังต้องเผชิญกับความขัดแย้งและการต่อต้านนโยบายใหม่ของรัฐบาลที่ได้ละทิ้งนโยบายความเป็นกลางที่เคยให้ไว้กับประชาชน และกลับกระโจนเข้าสู่สังเวียนรบ โดยกลุ่มนักการเมืองที่ไม่เห็นด้วย เช่น นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งตรงนี้เองที่นำไปสู่การรวมตัวเป็นกระบวนกรเสรีไทย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ยังผลให้รัฐบาลจำต้องเรียกความเป็นปึกแผ่นและความสนับสนุนมาสู่ตนเองให้ได้ และตัวจักรอันเป็นกลไกที่สำคัญที่จะ

เป็นตัวกลางในการที่จะสร้างและเรียกภาพพจน์ของรัฐบาลกลับคืนมานั้น ก็คือ สื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนในที่นี้ ผู้วิจัยหมายถึง วิทยุกระจายเสียงอันเป็นสถาบันของรัฐบาลเอง และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของรัฐบาลและไม่ใช่อำนาจของรัฐบาล ซึ่งหนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่ของรัฐบาลเหล่านี้เองที่รัฐบาลจะต้องกุมอำนาจไว้เพื่อให้เป็นพวกและให้การสนับสนุนตนเอง ด้วยการลงข่าว บทความ รวมทั้งสโลแกน “เชื่อและทำตามท่านผู้นำ” ซึ่งก็คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อเรียกความศรัทธาจากประชาชนกลับคืนมาอีกครั้งให้กับท่านผู้นำและรัฐบาล รวมทั้งการให้การสนับสนุนกองทัพญี่ปุ่นซึ่งขณะนั้นได้ยึดครองไทยเป็นฐานที่มั่น และในขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์เองก็ต้องต่อต้านและลงเฉพาะเรื่องที่สร้างความเสียหายและหมดความเชื่อถือศรัทธาในฝ่ายพันธมิตร เช่น การลงข่าวเกี่ยวกับความสูญเสียของฝ่ายพันธมิตรจากการสู้รบกับฝ่ายอักษะ เป็นต้น

นอกจากการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในสภาวะสงครามแล้ว ผู้วิจัยยังพบอีกว่า รัฐบาลยังมีการปลูกฝังประชาชนด้วยลัทธิชาตินิยม ดังเช่นนโยบาย “นิยมไทย ต่อต้านจีน” ของรัฐบาลก็ยังปรากฏให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์เช่นกัน ด้วยการให้หนังสือพิมพ์ส่งเสริมสนับสนุนรัฐนิยมในแต่ละฉบับ และช่วยกันโน้มน้าวชักจูงให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐบาลวางไว้ เช่น การปลูกฝังให้ใช้สินค้าไทย การช่วยกันประหยัด ขยันทำมาหากิน รวมทั้งนโยบายการแต่งกายตามแบบอย่างตะวันตก เช่น การสวมหมวก สวมรองเท้า ยกเลิกการใส่ผ้าซิ่นในเวลาที่ยกนอกบ้านและให้ใส่กระโปรงแทน รวมทั้งการยกเลิกการกินหมาก ฯลฯ เพื่อให้ต่างชาติมองว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความศิวิไลซ์ มีความเจริญแล้ว จะได้ไม่สามารถนำมาเป็นข้ออ้างว่าไทยเป็นบ้านป่าเมืองเถื่อนที่จะต้องเข้ามาครอบครองเพื่อพัฒนา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่รัฐบาลต้องการนำมาเพื่อล้มล้างวัฒนธรรมเดิมที่ปฏิบัติกันมานานชั่วชาติมา

ต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2 ก็เช่นกันที่มีการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ แต่ทว่าในสมัยนี้มีความเด่นชัดมากกว่า เพราะนอกจากรัฐบาลจะใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของตนเองแล้ว รัฐบาลยังถือโอกาสที่เข้าครอบครองหนังสือพิมพ์ รวมทั้งออกหนังสือพิมพ์เอง ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานเสียงสนับสนุนตนเองโดยตรง ซึ่งปรากฏตั้งแต่ในช่วงแรก ๆ ของการขึ้นครองอำนาจของจอมพล ป. กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2496 จอมพล ป. ได้ออกหนังสือพิมพ์ธรรมมาธิปไตย ซึ่งให้การสนับสนุนรัฐบาลอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งโจมตีฝ่ายตรงข้ามที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายและอุดมการณ์ของรัฐบาล ซึ่งการที่จอมพล ป. มีหนังสือพิมพ์เป็นปากเสียงให้กับตนเอง นั้น นับว่าประสบผลสำเร็จ ซึ่งต่อมาได้มีนักการเมืองได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาปฏิบัติตาม ดังเช่น พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองและต่างมีอำนาจและฐานกำลังเป็นของตนเอง และต่อมาได้

เริ่มคำนึงถึงการแสวงหาฐานเสียงจากหนังสือพิมพ์ โดยการเข้าครอบครองเป็น เจ้าของและนายทุนที่สำคัญของหนังสือพิมพ์เอกชนที่มีอยู่แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ "ธรรมาธิปไตย" ของจอมพล ป. กล่าวคือ เพื่อสนับสนุนตนเองและโจมตีฝ่ายตรงข้าม ซึ่งหนังสือพิมพ์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็คือ "สารเสรี" และ "ไทรยวัน" มีวัตถุประสงค์คือให้การสนับสนุน จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และกิจการทหาร พร้อมทั้งโจมตีพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ซึ่งนับเป็นคู่แข่งทางการเมืองหมายเลข 1 ของจอมพลสฤษดิ์ และรวมทั้งคัดค้านนโยบายของรัฐบาล ในขณะเดียวกัน พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ เองก็เข้าครอบครองหนังสือพิมพ์ "ชาวไทย" และออกหนังสือพิมพ์ "2500" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ และกิจการของตำรวจ พร้อมทั้งโจมตีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งก็ถือเป็นคู่แข่งทางการเมืองหมายเลข 1 ของพลตำรวจเอกเผ่า เช่นกัน

ต่อมาในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2502 หนังสือพิมพ์ "สารเสรี" ยังคงเป็นฐานเสียงสนับสนุนอันเป็นที่เชิดหน้าชูตาให้กับรัฐบาล เพราะช่วงเวลานั้น หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นถูกรัฐบาลสั่งปิดจนหมด คงเหลือไว้แต่หนังสือพิมพ์ที่ต้องลุ่มไปตามนโยบายและคำสั่งของรัฐบาลเท่านั้น ดังนั้น สารเสรีจึงเป็นหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลเพียงฉบับเดียวที่เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนรัฐบาล และสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับรัฐบาล พร้อม ๆ กับ โจมตีวิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายตรงข้าม อันได้แก่ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ และหนังสือพิมพ์-นักรบการเมืองฝ่ายตรงข้าม ซึ่งแทบจะไม่มีหลงเหลือ เพราะถูกจอมพลสฤษดิ์กำจัดปราบปรามจนหมดสิ้น ด้วยอำนาจของมาตรา 17 แห่งธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2502 ที่อยู่ในมือ

2. ลักษณะการควบคุมหนังสือพิมพ์

การศึกษาถึงการควบคุมหนังสือพิมพ์ในแต่ละยุคสมัยนั้น ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของการควบคุมหนังสือพิมพ์มีทั้งความคล้ายคลึงและมีความแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นกับสภาพเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ ที่รัฐบาลในขณะนั้นกำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้แบ่งการสรุปตามปัญหานำวิจัย ดังลักษณะการควบคุมสื่อหนังสือพิมพ์ต่อไปนี้

- ลักษณะการควบคุมสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการควบคุมตามสมัยของรัฐบาลในแต่ละยุค ดังนี้

- ก. ยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2481-2487)
- ข. ยุคจอมพล ป. พิบูลสงครามช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2491-2500)

ค. ยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2502-2506)

ก. การควบคุมหนังสือพิมพ์ในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2481-2487)

นายประจวบ อัมพะเสวต อดีตนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย กล่าวว่า นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ยุคที่หนังสือพิมพ์มีสิทธิ เสรีภาพมากที่สุด คือ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คือในปี พ.ศ. 2488 – 2490 ที่มีนายปรีดี พนมยงค์ และพล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

คำพูดดังกล่าวของนายประจวบได้สะท้อนให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ในช่วงก่อนหน้านั้น ไม่มีความเป็นอิสระเลย โดยเฉพาะในยุคของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งในขณะนั้นประเทศต้องเผชิญกับสภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ปะทุขึ้นในยุโรป และลูกกลมเข้ามาในแถบเอเชีย การเข้ามายึดครองดินแดนในประเทศไทยของกองทัพญี่ปุ่น ส่งผลให้ประเทศไทยจำต้องร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 2 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น และแน่นอนการประกาศกฎอัยการศึกใน พ.ศ.2484 ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ อันเป็นจุดหมายที่สำคัญของรัฐบาลที่จะต้องเข้าควบคุมดูแล เพื่อให้มีการวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของรัฐบาล และรวมทั้งห้ามการวิพากษ์วิจารณ์ต่างประเทศ โดยเฉพาะกองทัพญี่ปุ่นในไทย ซึ่งเสมือนพันธมิตรใหม่ที่ไทยต้องจำยอม

โดยลักษณะการควบคุมหนังสือพิมพ์ในสมัยนี้ ผู้วิจัยได้พบว่ามีทั้งการควบคุมโดยใช้อำนาจตามกฎหมาย กับการควบคุมโดยใช้อำนาจนอกกฎหมายรวมทั้งสิ้น 9 ลักษณะ ได้แก่

- ก. การออกกฎหมายต่าง ๆ
- ข. การห้ามนำเสนอหรือวิพากษ์วิจารณ์
- ค. ความเข้มงวดในการขออนุญาตดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์
- ง. สั่งถอนใบอนุญาตและปิดหนังสือพิมพ์
- จ. การปราบปรามหนังสือพิมพ์จีน
- ฉ. การตรวจและเซ็นเซอร์ข่าว
- ช. การควบคุมนักหนังสือพิมพ์
- ซ. รัฐบาลตั้งกรมโฆษณาการเพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนรัฐบาล
- ฅ. ผลกระทบจากกองทัพญี่ปุ่นในไทย

ซึ่งลักษณะการควบคุมทั้ง 9 ลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่า บางลักษณะได้รับการ สืบทอดต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) และบางลักษณะได้ รับการสืบทอดมาจากรัฐบาล พระยามโนปกรณนิติธาดา ดังนี้

- ลักษณะการควบคุมหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการสืบทอดมาจากสมัยรัชกาลที่ 6 ได้แก่

- การใช้พระราชบัญญัติการพิมพ์ ซึ่งมีลักษณะถ่ายทอดมาจากพระราชบัญญัติว่าด้วย สมุดเอกสารและหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2465 อันเป็นพระราชบัญญัติที่ใช้สำหรับควบคุมหนังสือพิมพ์ให้อยู่ใน กรอบในแนวในสมัยรัชกาลที่ 6 และต่อมาพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้รับการสืบทอดเรื่อยมา ซึ่งต่อมาใน สมัยพระยาพหลพลพยุหเสนาได้เปลี่ยนชื่อไปเป็น พระราชบัญญัติการพิมพ์ แต่ก็ยังคงยึดแนวทางเดิมไว้ จนกระทั่งมาเป็นพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ยังคงยึดถือใช้กันมาจนกระทั่งปัจจุบัน

- การปราบปรามชาวจีน ลักษณะการปราบปรามชาวจีน ก็มีมาตั้งแต่ในสมัย รัชกาลที่ 6 เช่นกัน ด้วยพระองค์ทรงมองเห็นว่า การที่ปล่อยให้ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และยังคงครอบครองเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของไทยไว้ นอกจากนี้ชาวจีนยังมักจะก่อปัญหาความวุ่นวายให้ กับรัฐบาลในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การนัดหยุดงาน ปัญหาอั้งยี่ ซึ่งเป็นสมาคมลับที่ลักลอบนำฝิ่นเข้ามาขาย และการใช้สื่อหนังสือพิมพ์และใบปลิวเพื่อปลุกเร้าความรู้สึกที่เป็นอันตรายต่อการปกครอง ทั้งยังมี เครือข่ายครอบคลุมไปถึงนอกประเทศอีกด้วย อันจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศต่อไปในภายภาคหน้า ดังนั้น จึงทรงวางพระบรมราโชบายที่เข้มงวดกวดขันกับชาวจีนให้มากขึ้น โดยทรงออกพระราชบัญญัติ ต่าง ๆ เพื่อผสมกลมกลืนชาวจีน เช่น พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2451 ระบุว่า บุคคลใดที่ถือ กำเนิดในพระราชอาณาจักรสยามให้บุคคลนั้นถือสัญชาติไทย, พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 เป็นผลให้ทางการสามารถควบคุมโรงเรียนจีน เป็นต้น

ซึ่งต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามก็ได้นำแนวทางดังกล่าวมาใช้เช่นเดียวกัน ซึ่ง นอกจากจะทำการปราบปรามคนจีนแล้ว รัฐบาลยังมีการกวาดล้างชนจีนที่มีความฝักใฝ่ใน คอมมิวนิสต์อีกด้วย โดยมักจะตั้งข้อหาว่ามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เช่น การสนับสนุนลัทธิ คอมมิวนิสต์ในจีนแผ่นดินใหญ่, บังคับเรียไรเงินส่งออกนอกประเทศ, มีการโจมตีและต่อต้านญี่ปุ่น และอังกฤษทางหนังสือพิมพ์ ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าจะกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ประเทศ ดังนั้นจึงมีการกวาดล้างชาวจีนครั้งใหญ่ในช่วงแรกของการขึ้นครองอำนาจของจอมพล ป.

พิบูลสงคราม โดยเฉพาะในเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2482 ที่ผู้วิจัยพบว่ามีการจับคนจีนจำนวนมากไปเนรเทศ พร้อมทั้งสั่งปิดหนังสือพิมพ์, โรงพิมพ์, โรงเรียน และสำนักงานทั้งหลายที่เป็นของชาวจีนจำนวนมาก ยังผลให้เกิดความไม่พอใจในชนจีนทั้งในไทย-ต่างประเทศ ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 4

แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้อำนาจความชอบธรรม ว่ากระทำไปเพื่อปกป้องชาวจีนที่ทำมาหากินโดยสุจริต ซึ่งขอให้ทุกคนเข้าใจรัฐบาล

- ลักษณะการควบคุมหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการสืบทอดมาจากรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา ได้แก่

- การสั่งถอนใบอนุญาตและปิดหนังสือพิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตย พระยามโนปกรณนิติธาดานายกรัฐมนตรีคนที่ 1 ของไทย ได้ทำการสั่งปิดและถอนใบอนุญาตหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เคยมีปรากฏมาก่อน

การสั่งปิดและถอนใบอนุญาตหนังสือพิมพ์จำนวนมากในครั้งนั้น เป็นที่มาของการควบคุมในลักษณะเดียวกันในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยต้องการลงโทษหนังสือพิมพ์ที่ขัดต่อคำสั่งของรัฐบาล

นอกจากลักษณะการควบคุมหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการสืบทอดมาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังพบลักษณะใหม่ ๆ ซึ่งเพิ่งจะมีขึ้นในช่วงแรก ๆ ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการเป็นตัวควบคุมหนังสือพิมพ์ จนทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างรายการวิทยุสุนทนา ระหว่างนายมัน - นายคง ซึ่งถือเป็นกระบอกเสียงที่สำคัญของรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์ฝ่ายตรงข้าม อันนำไปสู่การเรียกร้องของทั้งนักการเมือง ประชาชน และหนังสือพิมพ์ให้ยุติรายการดังกล่าวเสีย

ข. การควบคุมหนังสือพิมพ์ในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2491-2500)

การควบคุมหนังสือพิมพ์ในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2 นั้น ผู้วิจัยพบว่ามีการนำลักษณะของการควบคุมในสมัยแรกมาใช้ เช่น พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ซึ่งครอบคลุมไปถึงการตรวจข่าว การเซ็นเซอร์ การสั่งปิดและถอนใบอนุญาตหนังสือพิมพ์ แต่ทว่ามีความเข้มข้นรุนแรงมาก

กว่าในช่วงแรก เพราะเนื่องจากยุคนี้มีเหตุการณ์การก่อการกบฏเกิดขึ้นมากมายในช่วงแรก ๆ อีกทั้ง
 ตอนกลางและปลายยุคเป็นช่วงของ "ยุคตำรวจครองเมือง" ด้วย ดังนั้นอำนาจในการสั่งดำเนินการจัดการ
 กับหนังสือพิมพ์ไม่ได้อยู่ที่จอมพล ป. พิบูลสงครามเพียงคนเดียวอย่างสมัยแรกแล้ว มีการปราบปรามนัก
 หนังสือพิมพ์อย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน นั่นคือ มีการลอบประทุษร้ายและฆาตกรรมซึ่ง ๆ หน้า
 เนื่องจากการเสนอข่าวที่ไปวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอิทธิพลในขณะนั้นเข้า รวมทั้งการที่ชัดเจนไม่ยอมลี้โรวากับ
 พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจในสมัยนั้น

นอกจากนี้ ยังมีการควบคุมหนังสือพิมพ์ในลักษณะต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยพบ
 จำนวน 12 ลักษณะ ดังนี้

- ก. การออกกฎหมายต่าง ๆ
- ข. การตรวจข่าวและเซ็นเซอร์
- ค. การสั่งปิดและถอนใบอนุญาต
- ง. คำสั่งห้ามวิพากษ์วิจารณ์การเมืองระหว่างประเทศ
- จ. ออกหนังสือเตือนห้ามวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล
- ฉ. ควบคุมหนังสือพิมพ์จีน
- ช. สั่งเก็บหนังสือพิมพ์
- ซ. จับกุมนักหนังสือพิมพ์
- ฅ. ฟ้องศาลดำเนินคดี
- ญ. การถูกลอบทำร้ายและถูกฆาตกรรม
- ฎ. ผลกระทบจากการไฮด์ปาร์ค
- ฏ. ผลกระทบจากความขัดแย้งของจอมพลสฤษดิ์และพลตำรวจเอกเผ่าต่อสื่อหนังสือพิมพ์

หากจะพิจารณาดูจากลักษณะการควบคุมทั้ง 12 ลักษณะดังกล่าวแล้ว จะพบว่า
 ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีการที่คล้ายกับยุคแรก จะมีที่แตกต่างบ้างในบางข้อ เช่น การสั่งเก็บหนังสือพิมพ์,
 การลอบทำร้ายและฆาตกรรม และจากการควบคุมของหนังสือพิมพ์ที่เป็นของรัฐบาล อันเป็นผลจาก
 ความขัดแย้งของจอมพลสฤษดิ์และพลตำรวจเอกเผ่า ที่เกิดมาจากสาเหตุทางการเมืองภายนอก
 ประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการเมืองภายในประเทศ จนนำไปสู่การแย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์กัน
 เองเป็นลูกโซ่กันไป กล่าวคือ การที่ไทยได้รับความช่วยเหลือส่งเสริมจากสหรัฐอเมริกาให้ไทยเป็น
 ศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ซึ่งสหรัฐพร้อมที่จะให้ความ
 ช่วยเหลือแก่ผู้ที่สามารถใช้กลไกของรัฐเป็นเครื่องมือในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ ซึ่งบุคคลที่

สหรัฐฯ เห็นว่าสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสหรัฐฯ ได้มากที่สุด คือ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งในการใช้กลไกของรัฐปราบปรามกลุ่มที่นิยมหรือฝักใฝ่ในลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงให้ความช่วยเหลือในการก่อสร้างองค์การตำรวจให้เข้มแข็ง ซึ่งยุคนี้เองที่ตำรวจมีอิทธิพลมาก ภายใต้สโลแกนว่า “ภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ ไม่มีอะไรที่ตำรวจทำไม่ได้” เนื่องจากตำรวจสามารถสั่งฆ่าหรือทำร้ายใครก็ได้ที่อธิบดีกรมตำรวจไม่ชอบโดยไม่มีควมผิด ดังที่ได้กระทำกับนักหนังสือพิมพ์อย่างนายประจวบ อัมพะเสวต, นายอารีย์ สีวีระ, นายชื่น โจรจนวิภาตมาแล้ว หรือแม้แต่การบุกขึ้นไปแทงนักไฮด์ปาร์คบนเวที ณ ลานสนามหลวง เนื่องจากความไม่พอใจที่โจมตีพลตำรวจเอกเผ่าด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีคนจำนวนมากที่เห็นเหตุการณ์แต่ก็ไม่มีใครกล้าที่จะจับกุม

ฐานอำนาจที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ของตำรวจ ทำให้จอมพล ป. เห็นว่าหากปล่อยให้พลตำรวจเอกเผ่าและตำรวจกุมอำนาจอยู่อย่างนี้ ต้องไม่เกิดผลดีต่อเสถียรภาพของจอมพล ป. เอง จึงมีนโยบายดุษฎีอำนาจระหว่างทหารกับตำรวจ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4

ซึ่งการดุษฎีอำนาจดังกล่าวนี้ได้ส่งให้ทั้งสองฝ่ายต้องการฐานเสียงไว้สนับสนุนตนเอง จึงเกิดการซื้อหัวและหนังสือพิมพ์ขึ้น ได้แก่ สารเสรีและไพรายวัย ซึ่งเป็นของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และชาวไทย ส่วนหนังสือพิมพ์ 2500 ก็เป็นของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ หนังสือพิมพ์เหล่านี้ยอมจำนน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง จนหลายคนได้ให้สมญานามกับหนังสือพิมพ์พวกนี้ว่า “หนังสือพิมพ์โสภณ” ด้วยเหตุที่หนังสือพิมพ์เหล่านี้ยอมสละละทิ้งอุดมการณ์ของการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย ยอมขายตัว ขายความคิด ยอมหมดสิ้นอิสรภาพ เพียงเพราะเพื่อความอยู่รอดของตน โดยให้การสนับสนุนและต่อต้านแต่ในสิ่งที่เจ้าของนายทุนต้องการ ซึ่งได้กลายเป็นกระบอกเสียงของนักการเมืองผู้เป็นเจ้าของนายทุนอย่างเต็มตัว และเป็นเครื่องมือในการโจมตีหนังสือพิมพ์ฝ่ายตรงข้ามที่ไม่เห็นด้วยกับตน ซึ่งนับเป็นการใช้สื่อหนังสือพิมพ์มาควบคุมหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก

กุหลาบ สายประดิษฐ์ กล่าวถึงอิสรภาพของหนังสือพิมพ์ว่า อิสรภาพของหนังสือพิมพ์อาจจะสูญเสียไปได้ด้วยความจำนงใจของหนังสือพิมพ์เอง คือ การนำตนเข้าไปอยู่ในอาณาเขตมอบหมายของบุคคลหรือหมู่คณะหมู่ใดหมู่หนึ่ง ซึ่งประโยชน์ของเขาขัดกับสาธารณะประโยชน์ ความสูญเสียอิสรภาพในประการเช่นนี้ เป็นการสูญเสียไปอย่างน่าอนาถใจยิ่ง เพราะเป็นการยอมรับเอาด้วยความสมัครใจของหนังสือพิมพ์เอง เพื่อแลกเปลี่ยนกับประโยชน์ส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่งที่หนังสือพิมพ์จะได้มาเป็นการตอบแทน อย่างไรก็ตามการสูญเสียอิสรภาพด้วยความไม่สมัครใจมีทาง

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย